

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 23. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 7/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Sodu izpildes kodeksa 13.¹ pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. pantam, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – Harta) 7. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka lēmums par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē nav apstrīdams un pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem, lūdzot izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību gan Satversmes 92. un 96. pantam, Konvencijas 6. pantam, tās Septītā protokola 2., 3., 4. un 8. pantam, kā arī Hartas 7., 47. un 48. pantam (ieteikums Nr. 230/2022), gan Satversmes 92. un 96. pantam, Konvencijas 6. pantam un Hartas 47. un 48. pantam (ieteikums Nr. 20/2023).

Izskatot pieteikumu Nr. 230/2022, Satversmes tiesas 4. kolēģija 2023. gada 17. janvārī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu. Savukārt, izskatot pieteikumu Nr. 20/2023, Satversmes tiesas 1. kolēģija 2023. gada 23. februārī pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu.

Līdz ar to kolēģijai, ievērojot Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā ir precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzējs vairs nelūdz izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. pantam, Konvencijas 6. pantam un Hartas 47. un 48. pantam, bet lūdz izvērtēt tās atbilstību arī Konvencijas 8. pantam un Hartas 7. pantam. Pieteikumā ir norādīts uz jauniem faktiskajiem apstākļiem attiecībā uz vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanu.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna ir jāpārbauda tā atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikvienu personu, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzēja Satversmē ietvertās pamattiesības.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma aizskar personas pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

No pieteikuma un Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs, izciešot brīvības atņemšanas sodu, ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšnieka lēmumu pārvietots no [..] cietuma uz [..] cietumu. Pieteikuma iesniedzējs vērsās administratīvajā tiesā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņš turpmākai soda izciešanai tiktu pārvietots uz [..] cietumu. Pirmās instances tiesa un apelācijas instances tiesa pieteikumu noraidīja. Savukārt Senāts atteica ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzību.

Pieteikumā izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, ietvertas atsauces uz tiesību normām, kā arī Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, ka Pārvaldes priekšnieks, lemjot par viņa pārvietošanu, apstrīdēto normu ir piemērojis formāli, nevērtējot Pieteikuma iesniedzēja iespējas tikt ar tuviniekiem. Senāta 2022. gada 6. decembra spriedumā lietā Nr. A420272721 norādīts, ka nav pieļaujams, ka iestāde lēmumu par ieslodzītās personas pārvietošanu pieņem formāli, nevērtējot tā ietekmi uz tiesību uz saskarsmi ar ģimeni īstenošanu, un tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai šāds lēmums nav pieņemts, pienācīgi neizvērtējot tā ietekmi uz tiesībām uz ģimenes dzīvi (*sk. Senāta 2022. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. A420272721 6. punktu*). No tiesu nolēmumiem izriet, ka gan pirmās instances, gan apelācijas instances tiesa ir vērtējusi Pieteikuma iesniedzēja pārvietošanas ietekmi uz satikšanos ar tuviniekiem. Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes, Konvencijas un Hartas normām pēc būtības ir vērsti uz Pārvaldes priekšnieka un tiesas veiktās apstrīdētās normas piemērošanas pārvērtēšanu. Tomēr tie nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu.

Turklāt jāņem vērā, ka starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un Satversmē ietvertās pamattiesības Latvijas tiesību sistēmā veido vienotu veselumu. Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu un 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01*

16.3.1. punktu). Pieteikumā šāds pamatojums attiecībā uz prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 8. pantam un Hartas 7. pantam nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikuma iesniedzējs lūdz nosūtīt viņam atpakaļ pieteikuma kopiju.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs atrodas brīvības atņemšanas iestādē. Tādējādi viņam var būt objektīvas grūtības sagatavot dokumentu atvasinājumus. Ņemot vērā minēto un ievērojot labas pārvaldības principu, glabāšanai Satversmes tiesas arhīvā nododama pieteikuma kopija, bet tā oriģināls nosūtāms Pieteikuma iesniedzējam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 7/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš